

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00

F: 01 478 74 25

E: gp.mop@gov.si

www.mop.gov.si

Številka: 35002-2/2019/11

Ljubljana, 10. 5. 2019

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo Ministrstva za okolje in prostor o teritorialnem dialogu z mesti v obdobju 2014–2018 – predlog za obravnavo

1. Predlog skleпов vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na _____seji dne _____ pod točko ____ sprejela

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije se seznanila s Poročilom Ministrstva za okolje in prostor o teritorialnem dialogu z mesti v obdobju 2014–2018.

Stojan Tramte
generalni sekretar

Priloga:

- Poročilo Ministrstva za okolje in prostor o teritorialnem dialogu z mesti v obdobju 2014–2018.

Prejemniki:

- Ministrstvo za okolje in prostor,
 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
 Ministrstvo za infrastrukturo,
 Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko,
 Združenje mestnih občin Slovenije.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Simon ZAJC, minister,
 Aleš PRIJON, državni sekretar,
 Barbara RADOVAN, generalna direktorica Direktorata za prostor, graditev in stanovanja,
 Aša ROGELJ, vodja sektorja za Urbani razvoj in zemljiško politiko,
 Zala JERMAN, višja svetovalka.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratek povzetek gradiva:

Gradivo vsebuje pregled aktivnosti Ministrstva za okolje in prostor v letih 2014–2018 na področju

teritorialnega dialoga z mesti. Aktivnosti so bile namenjene spodbujanju trajnostnega urbanega razvoja, prednostno izvajanju celovitih in povezanih ukrepov v mestih za obvladovanje gospodarskih, okoljskih, podnebnih, demografskih in socialnih izzivov mest ter podporo mreženju za lažjo izvedbo zastavljenih ciljev pri razvoju mest. Poročilo podaja izhodišča urbanega razvoja in teritorialnega dialoga z mesti, pregled aktivnosti s poudarkom na Urbanem forumu ter priporočila za nadaljnje vodenje teritorialnega dialoga z mesti.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	uskladenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

– I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6.a.) Kratka obrazložitev Gradivo nima finančnih posledic.				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:			NE	
<ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 				
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:				
<ul style="list-style-type: none"> - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA 				
Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:				
Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.				
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:			NE	
Pri pripravi gradiva sodelovanje javnosti ni bilo potrebno, ne gre za predpis.				

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
SIMON ZAJC MINISTER	

JEDRO GRADIVA 1:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na _____seji dne _____ pod točko ____ sprejela

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije se seznani s Poročilom Ministrstva za okolje in prostor o teritorialnem dialogu z mesti v obdobju 2014–2018.

Stojan Tramte
generalni sekretar

Priloga:

- Poročilo Ministrstva za okolje in prostor o teritorialnem dialogu z mesti v obdobju 2014–2018.

Prejemniki:

- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko,
- Združenje mestnih občin Slovenije.

JEDERO GRADIVA 2:

OBRAZLOŽITEV

1. Pravna podlaga

Šesti odstavek 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17).

2. Vsebinska obrazložitev

Poročilo o teritorialnem dialogu z mesti v obdobju 2014–2018 je namenjeno seznanitvi Vlade Republike Slovenije (RS) z aktivnostmi Ministrstva za okolje in prostor (MOP) za spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja in s priporočili za nadaljnje sektorsko bolj usklajeno delovanje. Urbani razvoj je namreč izrazito medsektorsko področje, zato je dialog med različnimi deležniki ključen za njegovo uspešno usmerjanje, kar v Sloveniji ostaja aktualen izziv.

Urbani razvoj je usmerjanje in načrtovanje razvoja v mestih, drugih urbanih naseljih in širših mestnih območjih. Z namenom spodbujanja in usmerjanja trajnostnega urbanega razvoja MOP kot pristojno ministrstvo za področje urbanega razvoja izvaja aktivnosti za neposredni dialog s slovenskimi mesti, t. i. teritorialni dialog z mesti. Namen dialoga je spodbuditi izvajanje celovitih in povezanih ukrepov v mestih za obvladovanje gospodarskih, okoljskih, podnebnih, demografskih in socialnih izzivov mest ter podporo mreženju za lažjo izvedbo zastavljenih ciljev pri razvoju mest.

Teritorialni dialog z mesti v letih 2014–2018 ima nekatere pozitivne učinke. Med drugim je pripomogel k uspešni pripravi trajnostnih urbanih strategij in črpanju evropskih kohezijskih sredstev, namenjenih izključno mestom; uvajanju ukrepov in pripravi uspešnih projektov urbanega razvoja; sodelovanju slovenskih mest in državnih resorjev pri oblikovanju evropske politike urbanega razvoja na podlagi Urbane agende EU; k boljšemu sodelovanju med deležniki urbanega razvoja v Sloveniji in k okrepitvi vloge mestnih občin. Zato je aktivnosti za teritorialni dialog smiselno nadaljevati na neformalni in formalni ravni.

Za neformalni dialog med različnimi deležniki urbanega razvoja nudi prostor Urbani forum, ki se od leta 2015 izvaja v okviru dveh letnih dogodkov. Prek foruma se širi razprava o vlogi, pomenu in priložnostih slovenskih mest za razvoj države med različne akterje na področju urbanega razvoja (različne resorje Vlade RS, občine, podjetja, strokovnjake, javnost), omogoča se izmenjava znanja in izkušenj v slovenskem prostoru ter spodbuja sodelovanje med različnimi akterji za uspešnejši razvoj mest. Smiselno je, da se forumi v podobni obliki nadaljujejo.

Obstajata interes in potreba tudi za formalno obliko rednega dialoga med mesti oziroma občinami in Vlado RS. Delno ga omogoča delovanje obstoječe medresorske skupine za usmerjanje in spremljanje trajnostnih urbanih strategij. Ker se naloge te medresorske skupine nanašajo predvsem na izvajanje Evropske kohezijske politike (EKP) 2014–2020, ostaja potreba po skupini, ki bo usmerjanje urbanega razvoja obravnavala tudi v povezavi z drugimi zadevami razvoja mest in prihodnjo EKP. Smiselno je, da se v ta namen ustanovi skupina za usmerjanja urbanega razvoja, ki bo obsegala vse ustrezne deležnike, vodilo pa bi jo MOP.

JEDRO GRADIVA 3:

POROČILO O TERITORIALNEM DIALOGU Z MESTI V OBDOBJU 2014–2018

VSEBINA

1. UVOD	1
2. URBANI RAZVOJ IN TERITORIALNI DIALOG	1
3. PREGLED URBANIH FORUMOV	1
4. REZULTATI TERITORIALNEGA DIALOGA Z MESTI.....	1
5. UGOTOVITVE	1

1. UVOD

Poročilo vsebuje pregled aktivnosti Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP) v zadnjih petih letih na področju teritorialnega dialoga z mesti z namenom spodbujanja trajnostnega urbanega razvoja. Poudarek je na pregledu urbanih forumov.

Urbani razvoj v Sloveniji razumemo kot usmerjanje in načrtovanje razvoja v mestih, drugih urbanih naseljih in širših mestnih območjih. Teritorialni dialog za urbani razvoj razumemo kot dvosmerni dialog med mesti in državo. Namen dialoga z mesti sta spodbujanje celovitih in povezanih ukrepov za obvladovanje gospodarskih, okoljskih, podnebnih, demografskih in socialnih izzivov urbanih območij ter podpora mreženju za lažjo izvedbo zastavljenih ciljev razvoja mest.

MOP je ministrstvo, pristojno za področje urbanega razvoja, in vzpostavlja okvir za vodenje urbane politike ter oblikovanje instrumentov za spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja. Urbana politika je v Sloveniji opredeljena v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju SPRS), zakonska podlaga za usmerjanje urbanega razvoja pa je Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17, ZUreP-2).

Mestne občine predstavljajo poglobljena urbana središča in izvajajo trajnostni urbani razvoj. Posebno vlogo jim priznava 2. odstavek 141. člena Ustave Republike Slovenije o nalogah iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest, v izvorni pristojnosti mestnih občin (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

2. URBANI RAZVOJ IN TERITORIALNI DIALOG

Mesta so prostori, kjer se v Evropi in svetu najbolj zgoščajo prebivalstvo, gospodarske dejavnosti in družbene interakcije ter po drugi strani tudi okoljski in socialni problemi.

Zato ima razvoj mest velik vpliv na širok krog ljudi, okolje in gospodarstvo. Evropska unija (v nadaljevanju EU) je prepoznala, da način razvoja mest zelo vpliva na doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Velikost mest in delež prebivalcev, ki živijo v mestih, sta v primerjavi z EU v Sloveniji manjša. Kljub temu so slovenska mesta najpomembnejša gospodarska, izobraževalna, kulturna, poselitvena in storitvena središča v državi in so ključna za uravnoteženi razvoj celotne države.

Pomen razvoja mest za uspešni in trajnostni razvoj v EU se je začel močneje poudarjati leta 2007, ko sta bili sprejeti *Teritorialna agenda EU* in *Leipziška listina o trajnostnih evropskih mestih*. Leta 2011 je bila sprejeta še *Resolucija Evropskega parlamenta o večjem poudarku urbani dimenziji EU-politik*. Po forumu *CITIES februarja 2014* je začel intenzivneje potekati proces oblikovanja *Urbane agende EU* (v nadaljevanju *UAEU*), torej vzpostavljanje okvira za boljše usklajevanje politik, akterjev in deležnikov razvoja mest. S tem se je razširila razprava o vlogi mest za gospodarski razvoj in kakovost življenja v EU, vključevanje urbanega razvoja v politike EU pa je postalo bolj sistematično.

Zaradi navedenega EU razvoj mest podpira tudi finančno. Evropska kohezijska politika (v nadaljevanju EKP) za obdobje 2014–2020 namenja posebno pozornost mestom oziroma trajnostnemu urbanemu razvoju. Posebni ukrepi Evropskega sklada za regionalni razvoj (v nadaljevanju ESRR) za urbani razvoj so:

- Del evropskih kohezijskih sredstev (najmanj 5 %) morajo države članice nameniti izključno mestom oziroma urbanim območjem za celovite ukrepe trajnostnega urbanega razvoja (podlaga je 7. člen Uredbe EU št. 1301/2013 o ESRR).
- Za inovativne ukrepe, študije in pilotne projekte za preizkušanje novih rešitev za izzive na področju urbanega razvoja je namenjenih 371 mio EUR (podlaga je 8. člen Uredbe EU št. 1301/2013 o ESRR).
- Za izmenjavo informacij in izkušenj med mesti pri izvajanju inovativnih ukrepov in celostnih teritorialnih naložb za uresničevanje trajnostnega urbanega razvoja je Evropska komisija vzpostavila 'Mrežo za urbani razvoj' (podlaga je 9. člen Uredbe EU št. 1301/2013 o ESRR).
- URBACT III je program evropskega teritorialnega sodelovanja, namenjen spodbujanju in podpori trajnostnega in celovitega urbanega razvoja. Program spada med instrumente evropske kohezijske politike, finančno ga podpirajo ESRR, države članice ter Norveška in Švica.

Potreba po konkretniji urbani politiki, sodelovanju in povezovanju med deležniki ter vzpostavitvi instrumentov za spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja se je pokazala tudi v Sloveniji. V podporo izvajanju ukrepov kohezijske politike in pridobivanju sredstev iz ESRR je MOP leta 2014 vzpostavilo **teritorialni dialog za urbani razvoj**, tj. bolj intenziven in neposreden dialog s slovenskimi mesti. Prednostno dialog poteka z mestnimi občinami, ki so upravičene do sredstev na podlagi Evropske kohezijske politike 2014–2020, namenjenih za trajnostni urbani razvoj, in so v ta namen morale pripraviti trajnostne urbane strategije (v nadaljevanju TUS). TUS določajo celostne ukrepe za obvladovanje gospodarskih, okoljskih, podnebnih,

demografskih in socialnih izzivov urbanih območij ter z njimi povezanih podeželskih zaledij.

Za učinkovitejše izvajanje kohezijske politike in črpanje sredstev na področju urbanega razvoja je MOP 1. oktobra 2015 imenovalo medresorsko skupino za usmerjanje in spremljanje trajnostnih urbanih strategij (v nadaljevanju MS TUS). Poleg uspešne priprave TUS je namen skupine tudi povezati učinke vlaganj na različnih področjih v mestih, prednostno v urbano prenavo, trajnostno mobilnost in učinkovito rabo energije. Sestavljajo jo predstavniki mestnih občin, organov upravljanja EKP in pristojnih ministrstev (Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja in Direktorat za vode in investicije; Ministrstvo za infrastrukturo, Direktorat za promet in Direktorat za energetiko; Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za regionalni razvoj). Naloge MS TUS so usmerjanje in spremljanje priprave TUS, priprave in izvajanja celovitih naložb za spodbujanje urbanega razvoja in izvajanja teritorialnega dialoga za urbani razvoj.

Ena od aktivnosti v okviru teritorialnega dialoga z mesti za podporo urbanemu razvoju je 'Urbani forum'. MOP organizira forum od leta 2015 v podporo izvajanju kohezijske politike in promociji prehoda v zeleno gospodarstvo. Namen foruma je razširitev razprave o vlogi, pomenu in priložnostih slovenskih mest med vse akterje na področju urbanega razvoja (občine, državne resorje, podjetja, strokovnjake, prebivalce), izmenjava izkušenj in znanj na področju urbanega razvoja v Sloveniji ter izboljšanje sodelovanja in vzpostavitve partnerstev med različnimi deležniki.

3. PREGLED URBANIH FORUMOV

V letih 2015–2018 je bilo organiziranih osem dogodkov v okviru urbanega foruma, in sicer dva dogodka letno. Dogodki so bili organizirani v sodelovanju z Združenjem mestnih občin Slovenije (v nadaljevanju ZMOS), Inštitutom GFS in drugimi partnerji.

Spomladanski letni dogodki so bili namenjeni aktualnim strateškim temam o razvoju mest, predstavitvi strateških razvojnih usmeritev Vlade RS, ki se nanašajo na urbani razvoj, razpravi o usmerjanju politik urbanega razvoja, povezovanju med različnimi deležniki za uresničitev razvojnih pobud in projektov v mestih ter mreženju. Vključevali so tudi okroglo mizo županov enajstih mestnih občin o izzivih razvoja mest v praksi in vplivu državnih in lokalnih politik na urbani razvoj. Udeležili so se jih pomembni predstavniki vlade, gospodarstva, stroke, mestnih občin in drugi.

Jesenski letni dogodki so bili namenjeni aktualnim strokovnim temam o razvoju mest, konkretnim izvedbenim vprašanjem ter predstavitvi konkretnih projektov in primerov dobrih praks izvajanja politik v slovenskih mestih s poudarkom na sodelovanju s prebivalci in drugimi deležniki. Udeležili so se jih predstavniki občin, občinskih uprav, državnih resorjev, stroke.

Kronološki pregled:

a) Prvi slovenski urbani forum: »Pametna mesta za trajnostni razvoj Slovenije in zeleno rast« (27. marec 2015, Ljubljana)

Vsebina: razprava o vlogi in priložnostih mest za trajnostni razvoj Slovenije in prehod na zeleno gospodarstvo, o procesu oblikovanja Urbane agende EU, deležnikov urbanega razvoja in pametnih rešitvah za mesta.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Slovenska mesta imajo pomembno vlogo pri izvajanju razvojnih politik, kar je treba v Sloveniji bolj poudariti.
- Pri reševanju ključnih vprašanj glede razvoja mest je treba spodbuditi več povezovanja in dolgoročnega sodelovanja med deležniki, ki delujejo na različnih ravneh razvoja (vlada, mesta in občine, podjetniki, civilna družba, stroka), in med mesti ter mesti in zaledjem.
- Smiselno bi bilo okrepiti vlogo 11 mestnih občin na regionalni ravni.
- Obstaja potreba po jasno oblikovani in sektorsko usklajeni državni politiki z določenimi prednostnimi področji trajnostnega urbanega razvoja. Pri oblikovanju politik je potrebno vključevanje različnih deležnikov in sodelovanje države z mesti.
- Slovenska mesta se zavzemajo za sodelovanje pri pripravi urbanih politik in UAEU.

b) Posvet: »Pametna participacija za mesta: izkušnje mest pri pripravi TUS« (5. oktober 2015, Kranj)

Vsebina: razprava o pomenu in pripravi trajnostnih urbanih strategij, vključevanju deležnikov in sodelovanju javnosti pri načrtovanju urbanega razvoja in izvajanju urbanih projektov.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Sprejeta trajnostna urbana strategija (TUS) je pogoj za črpanje evropskih kohezijskih sredstev v obdobju 2014–2020, namenjenih urbanemu razvoju.
- Oblikovanje celovite razvojne strategije mesta (kot je TUS) prispeva k uspešnemu razvoju mesta.
- TUS morajo biti oblikovane odprto in s participativnimi procesi, v sodelovanju s širokim krogom deležnikov. Participativni proces, predvsem vključevanje prebivalcev v pripravo TUS, je za mestne občine izziv, ker gre za neobičajno prakso, in je dolgotrajen proces usklajevanja različnih interesov ter zahteva dodatno znanje in finančna sredstva. Vendar pametno sodelovanje s prebivalci omogoča sprejemanje boljših odločitev, usklajenih s prebivalci, kar gradi medsebojno zaupanje in izboljša uspešnost izvajanja strategij in projektov.
- TUS morajo biti oblikovane na podlagi razvojnih medresorsko in teritorialno usklajenih usmeritev. Pri tem je pomembno sodelovanje državne in lokalne uprave, za kar je potrebna ustrezna pravna podlaga.

c) II. Urbani forum: »Pametna mesta – partnerstva za zeleno rast«

(12. april 2016, Ljubljana)

Vsebina: razprava o dolgoročnih strateških usmeritvah za razvoj Slovenije (Vizija razvoja Slovenije do 2050, Strategija razvoja do 2030, Strategija pametne specializacije, trajnostne urbane strategije, Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo), o konceptih krožnega gospodarstva in pametnih mest.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Sodelovanje in vzpostavljanje partnerstev je ključno za izvedbo projektov in pametni razvoj mest (partnerstva med mestnimi občinami, občinami, občinami in gospodarstvom, občinami in državo). Zaradi omejenih sredstev morajo občine sodelovati med sabo in/ali z gospodarstvom za uspešno izvedbo projektov. Pri zagotavljanju primernega okolja za investitorje in dvig konkurenčnosti mestne občine potrebujejo ustrezno podporo države.
- Država prepoznava pomembno vlogo slovenskih mest, posebej mestnih občin za razvoj, zeleno rast in kot primeren prostor za tuje in domače investicije. Prepoznano vlogo mest je treba vključiti tudi v državne dokumente in politike.

d) Jesenski urbani forum 2016: »Inovativni projekti za urbani razvoj Slovenije«

(9. november 2016, Koper)

Vsebina: posvet o oživljanju mestnih središč in programu Spodbujanje inovativnih ukrepov za oživljanje podjetništva v mestnih jedrih SPIRIT.

Poudarki in sklepi posveta:

- Uspešna mestna središča občine aktivno oblikujejo v sodelovanju z lokalnimi trgovci in podjetniki.
- Uvajanje modelov za upravljanje mestnih središč (v nadaljevanju TCM) in inovativnih ukrepov za spodbujanje podjetništva v mestnih jedrih je podprto na državni ravni (program Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo z javno agencijo Spirit). Model TCM za oživitev mest uspešno uporablja več slovenskih mest. Podpora države je bila ključna za uspešno oživitev več mestnih jeder.
- Izmenjava znanja, medsebojna pomoč in sodelovanje med mesti pripomorejo k uspešnejši vpeljavi modelov TCM.

e) III. urbani forum: »Naložbe za prihodnost v mestih Slovenije: krožno gospodarstvo v mestih in podporni instrumenti « (7. april 2017, Ljubljana)

Vsebina: razprava o krožnem gospodarstvu in zeleni rasti v mestih, o digitalizaciji in razvojnih praksah v mestih.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Prehod v krožno gospodarstvo je ena od prednostnih usmeritev EU in Slovenije. Mesta imajo ključno vlogo pri prehodu, saj ukrepi v mestih vplivajo na širok krog ljudi in podjetij.

- Za prehod v krožno gospodarstvo in za lažje in boljše izpolnjevanje občinskih nalog sta pomembna povezovanje in komunikacija med različnimi deležniki urbanega razvoja – državo, mesti, podjetji in stroko. Urbani forum je platforma, ki omogoča takšno povezovanje.
- Obstaja potreba po prevzemu novih poslovnih modelov in kombiniranih oblikah financiranja v občinah.

f) Jesenski urbani forum 2017: »Urbana prenova – identiteta in prepoznavnost mest« (7. november 2017, Ptuj)

Vsebina: razprava o priložnostih za razvoj mest in urbano prenavo v povezavi z identiteto in prepoznavnostjo mest v slovenskem in mednarodnem prostoru, o pomenu sodelovanja s prebivalci in drugimi deležniki.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Pri prenovi in razvoju posameznega mesta je treba upoštevati njegove posebnosti in identiteto ter jih izkoristiti za razvoj.
- Urbane prenove v sodelovanju s prebivalci so praviloma uspešnejše. Pisarne za prenavo in participativni proračun občin sta dve izmed orodij za uspešnejšo urbano prenavo.
- Pri ohranjanju identitete mesta in uspešnem razvoju sta nujna povezovanje mesta z zaledjem ter sočasni razvoj podeželja in mest.
- TUS je dobra podlaga za usmerjanje razvoja in odločitev o naložbah, tudi prenavah.
- Nekatera področja delovanja mest so v pristojnosti države (npr. urejanje voda zaradi preprečevanja poplav), zato je potreben dialog z državo in njen pravočasni odziv.

g) IV. urbani forum: »Slovenska mesta: pametna, zelena in varna« (18. april 2018, Ljubljana)

Vsebina: razprava o aktualnih temah o urbanem razvoju v Sloveniji, o razvoju krožnega gospodarstva, uvajanju novih tehnologij in pametnih rešitev v mestih v praksi.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Vloga mest je ključna pri prehodu države v krožno gospodarstvo. Mesta imajo velik potencial za prehod v krožno gospodarstvo, ker lažje uveljavljajo modele povezovanja virov in storitev ter upravljanja in imajo neposredni stik s prebivalci in podjetji. Za uspeh države sta ključna razvoj urbanih središč in pametna specializacija mest. Mesta so v Sloveniji prepoznana kot gibalo gospodarskega in družbenega razvoja.
- Sodelovanja med državo in mesti je pomembno za uspešen razvoj. Razprave na urbanih forumih so prispevale k razvoju vseh 11 mestnih občin. Obstaja potreba po rednem sodelovanju mestnih občin z Vlado RS.
- Obstaja potreba po usklajenem delovanju vlade do občin, posamezni resorji mnogokrat niso usklajeni.

- Mestne občine želijo in so pripravljene sodelovati pri načrtovanju, v procesih oblikovanja razvojnih prednostnih nalog in pri pripravi smernic za novo finančno obdobje EU.
- V praksi se nekatere regijske naloge (zagotavljanje storitev regionalnega pomena) prenašajo na mestne občine, vendar posebnih sredstev za to ne dobijo.
- Mestne občine želijo in so pripravljene, da se na podlagi njihovih izkušenj začne dialog z državo o financiranju občin. Za razvoj občin je velika ovira zelo nizek prag zadolževanja, ki onemogoča širjenje javno-zasebnih investicij, ki so za razvoj nujne.

h) Jesenski urbani forum 2018: »Zelene površine v mestih in ustvarjanje dodane vrednosti« (23. oktober 2018, Slovenj Gradec)

Vsebina: posvet o vlogi in načrtovanju zelenih površin v mestih, o vključevanju prebivalcev v njihovo urejanje.

Poudarki in sklepi dogodka:

- Zelene površine v mestih omogočajo boljše okoljske, socialne in ekonomske razmere v slovenskih mestih in so pomemben del mestne strukture.
- Manjkajo sistemske rešitve na področju urejanja zelenih površin pri načrtovanju, vzdrževanju (npr. v praksi strokovno neusposobljen kader vzdržuje zelene površine, ker vzdrževanje lahko opravlja kdorkoli).
- Možnosti občin pri urejanju zelenih površin in dreves na zasebnih površinah so omejene. Potrebna sta sodelovanje z vsemi deležniki in dogovor.
- Zelo nizka raven lokalno pridelanih okrasnih rastlin.
- Zelene površine ne prinašajo neposrednega dobička, financiranje je omejeno. Mesta za projekte glede urejanja zelenih površin potrebujejo podporo tudi v prihodnje in v naslednjem finančnem obdobju EU.

Vsebinske ugotovitve forumov so povzete tudi v poročilih z urbanih forumov 2015–2018:

- Urbani forum 2015: Pametna mesta za trajnostni razvoj Slovenije in zeleno rast. Poročilo, Ljubljana, marec 2015;
- Pametna participacija za pametna mesta, Izkušnje mest pri pripravi TUS – Trajnostne urbane strategije. Poročilo, Kranj, oktober 2015;
- Urbani forum 2016: Pametna mesta – partnerstva za zeleno rast. Poročilo, Ljubljana, april 2016;
- Trajnostni razvoj mest: pametna mesta in zelena rast, Ljubljana, maj 2016;
- Razvojne priložnosti slovenskih mestnih občin, Ljubljana, maj 2016;
- III. urbani forum: Naložbe za prihodnost v mestih Slovenije, krožno gospodarstvo v mestih in podporni instrumenti. Poročilo, Ljubljana, april 2017;
- Urbani forum 2017: Urbana prenova, identiteta in prepoznavnost mest. Poročilo, Ptuj, november 2017;
- IV. urbani forum 2018: Slovenska mesta: pametna, zelena in varna. Poročilo Ljubljana, april 2018;

- urbani forum 2018: Zelene površine v mestih in ustvarjanje dodane vrednosti. Poročilo, Slovenj Gradec, oktober 2018.¹

4. REZULTATI TERITORIALNEGA DIALOGA Z MESTI

Različne aktivnosti MOP v okviru teritorialnega dialoga za urbani razvoj so prispevale k boljšemu povezovanju deležnikov urbanega razvoja: države z mesti, mestnih občin med sabo, z ostalimi občinami in podjetji, kar je pripomoglo k uspešnejšemu izvajanju projektov v občinah. Okrepila se je prepoznavnost vloge mest v razvoju države. Rezultati se kažejo na različnih področjih:

a) Priprava TUS in uspešno črpanje sredstev prek mehanizma celostnih teritorialnih naložb (CTN)

Urbani forumi in MS TUS so pripomogli k bolj usklajeni in učinkoviti pripravi TUS v enajstih mestnih občinah. Do leta 2016 je vseh 11 mestnih občin pripravilo in sprejelo TUS, ki opredeljujejo vizijo, cilje, ukrepe in načine izvajanja strategije, ter razvojne programe. Vsebine so mestne občine obravnavale z vključevanjem javnosti in drugih pomembnih deležnikov. Proces priprave TUS je povezal delovanje in sodelovanje deležnikov v posameznih mestnih upravah ter spodbudil tudi sodelovanje in povezovanje med mesti. V letu 2017 so mestne občine sprejele tudi izvedbene načrte k trajnostnim urbanim strategijam, v katerih so opredelile konkretne ukrepe, ki bodo prispevali k uresničevanju zastavljenih ciljev v TUS in Operativnem programu EKP 2014–2020, ključne projekte in predvideno financiranje projektov. S tem so izpolnile glavni pogoj za dostop do evropskih kohezijskih sredstev v finančnem obdobju 2014–2020.

Za prednostno naložbo 6.3 Ukrepi za izboljšanje urbanega okolja, oživitve mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč (vključno z območji, na katerih poteka preobrazba), zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa; za specifični cilj: učinkovita raba prostora v urbanih območjih so bile do konca leta 2018 izdane odločbe o finančni podpori za 18 projektov s sofinanciranjem EU iz ESRR v skupni vrednosti 51 milijonov evrov.

Dobro pripravljena in celovita TUS podpira usmerjanje in izvajanje pomembnih naložb v mestnih občinah tudi izven EKP.

b) Slovenska mesta se vključujejo v oblikovanje politik EU, ki se nanašajo na mesta

Tako slovenska mesta kot državni resorji se aktivneje vključujejo v oblikovanje politik EU o urbanem razvoju. Primer je vključevanje v tematska partnerstva UAEU in neposredno povezovanje mest z institucijami na ravni EU.

---

¹ Vsa poročila z urbanih forumov so dostopna na spletnih straneh MOP: http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/urbani_razvoj_in_zemljiska_politika/teritorialni_dialog_z_mesti/.

Tematska partnerstva so ključni mehanizem izvajanja UAEU, v njih sodelujejo evropska mesta, države članice, Evropska komisija in druge evropske institucije. Rezultati partnerstev so konkretni predlogi za izboljšanje pravnega urejanja, financiranja in izmenjave znanj na področju urbanega razvoja v EU. Predloge partnerstev obravnava tudi Evropski parlament, s čimer partnerstva lahko vplivajo na prihodnjo politiko in zakonodajo EU. Slovenska mesta, ministrstva in druge institucije se od leta 2015 aktivno vključujejo v partnerstva UAEU:

- stanovanja (MOP in Stanovanjski sklad RS);
- digitalna tranzicija (Skupnost občin Slovenije s podporo Ministrstva za javno upravo);
- urbana mobilnost (Ministrstvo za infrastrukturo in RRA Ljubljanske urbane regije);
- krožno gospodarstvo (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter MOP v sodelovanju z Mestno občino Maribor);
- trajnostna raba prostora in sonaravne rešitve (MOP);
- kultura in kulturna dediščina (RRA Ljubljanske urbane regije v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo in Mestno občino Slovenj Gradec je začelo delovati v letu 2019).

c) Enajst mestnih občin se je povežalo, skupno so vzpostavile trden dialog z vlado

Mestne občine so se s sodelovanjem v teritorialnem dialogu za urbani razvoj bolje povezale, kar je bila tudi ena glavnih ugotovitev oziroma ciljev prvega urbanega foruma. Prek Združenja mestnih občin Slovenije (ZMOS) mestne občine bolj povežano in uspešno vodijo dialog z vlado in drugimi institucijami. Poleg tega ZMOS v projektih evropske kohezijske politike organizira, izvaja in koordinira aktivnosti glede črpanja sredstev iz evropskih strukturnih skladov in deluje v vlogi posredniškega organa za izbiro operacij CTN, kar pozitivno vpliva na uspešnost izvajanja projektov.

Mestne občine se povežujejo tudi pri izvajanju različnih projektov (npr. skupno naročilo sistema pametne mestne kartice treh mestnih občin Kranj, Novo mesto in Nova Gorica).

d) Okrepilo se je sodelovanje mest s prebivalci

Mesta oziroma mestne uprave tesneje sodelujejo s prebivalci in vpeljujejo participativne načine odločanja in vodenja. K temu so pripomogli tudi način priprave TUS, poudarjanje pomena sodelovanja javnosti na urbanih forumih in podpora MOP različnim projektom (na primer v okviru sofinanciranja projektov promocije in ozaveščanja na področju urejanja prostora so bili podprti projekti sodelovanja prebivalcev in drugih deležnikov pri urbani prenovi: projekta 'Trajnostna urbana regeneracija' in 'Hiša gradi človeka').

5. UGOTOVITVE

Teritorialni dialog je razširil razpravo o vlogi, pomenu in priložnostih slovenskih mest za razvoj države med različne akterje na področju urbanega razvoja (različne resorje vlade, občine, podjetja, strokovnjake, javnost). Omogočil je izmenjavo znanja in izkušenj v slovenskem prostoru ter spodbudil sodelovanje in povezovanje med različnimi akterji za uspešnejši urbani razvoj. Urbani forumi in medresorska skupina so pripomogli k uspešni pripravi trajnostnih urbanih strategij in črpanju evropskih kohezijskih sredstev, namenjenih izključno mestom; uvajanju ukrepov in pripravi uspešnih projektov urbanega razvoja; večjemu vključevanju prebivalcev v procese razvoja mest, k sodelovanju slovenskih mest in državnih resorjev pri oblikovanju evropske politike urbanega razvoja v okviru Urbane agende EU; k boljšemu sodelovanju med deležniki urbanega razvoja v Sloveniji in k okrepitvi vloge mestnih občin.

Mesta so v Sloveniji prepoznana kot gibalno gospodarskega in družbenega razvoja, način razvoja večjih mest pa je pomemben tako za mesta kot za posamezne regije in državo. V razpravah urbanega foruma se je pokazalo, da za uspešen urbani razvoj mesta potrebujejo podporo države, jasno državno politiko in usmeritve ter medresorsko usklajenost pri obravnavi konkretnih izzivov. Urbani razvoj je namreč izrazilo medsektorsko področje, zato sta za njegovo usmerjanje potrebna sodelovanje med različnimi državnimi resorji (prostor, okolje, razvoj, gospodarstvo, infrastruktura, socialne zadeve, kultura, zdravje, kmetijstvo idr.) ter usklajeno sprejemanje ukrepov urbanega razvoja. Prav tako je pri odločanju o ukrepih urbanega razvoja treba poznati potrebe in zmožnosti posameznih mest, zato je nujno sodelovanje države z mesti oziroma občinami.

Usmerjanje razvoja mest ostaja aktualen izziv v Sloveniji. Teritorialni dialog z mesti ima pozitivne učinke, zato je aktivnosti smiselno nadaljevati na neformalni in formalni ravni. Urbani forumi omogočajo neformalni dialog med različnimi deležniki urbanega razvoja, zato je smiselno, da se v podobni obliki nadaljujejo.

Ostaja potreba po formalnem okviru za redni dialog med mesti oziroma občinami in vlado, ki ga delno omogoča delovanje MS TUS. Vendar so naloge obstoječe medresorske skupine usmerjene predvsem v izvajanje EKP 2014–2020. V prihodnje bo potrebna skupina, ki bo usmerjanje urbanega razvoja obravnavala tako v povezavi s prihodnjo EKP kakor tudi drugimi zadevami. Zato je glede na zdajšnjo sestavo MS TUS smiselno preoblikovanje skupine tako, da bi jo sestavljali predstavniki:

- različnih vladnih resorjev, pristojnih za prostor, okolje, energetiko, promet, gospodarski razvoj, socialne zadeve, kulturo, kohezijo itd.,
- mestnih občin,
- združenj lokalnih skupnosti in
- kohezijskih regij.

Smiselno je, da se v ta namen ustanovi skupina za usmerjanje urbanega razvoja, ki bo obsegala vse ustrezne deležnike, vodilo pa jo bo MOP.